

Novelty. The processes in culture that in the period of quarantine and coronavirus pandemic present the involvement of new value models in the sociocultural discourse (in particular, on the example of minimalism in design and life with the main categories of Zen aesthetics, environmental and ethical fashion, socially responsible consumption and anti-consumer practices).

Practical meaning. Such a context of the researched problems in the conditions of pandemic and quarantine trials can initiate certain existential shifts both in the personal dimension and in the society as a whole, going beyond declarative statements and theoretical considerations.

Key words: consumption, culture, zen, minimalism, fashion, pandemic, quarantine, thing.

Надійшла до редакції 2.11.2020 р.

УДК 008:342.107.1

ПОСТАТЬ МИТЦЯ В ОРГАНІЗАЦІЙНО-ФУНКЦІОНАЛЬНІЙ СИСТЕМІ КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ УКРАЇНИ

Ліфінцева Олена Вікторівна – аспірантка кафедри культурології та інформаційних комунікацій, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, м. Київ

<https://orcid.org/0000-0001-9330-2478>

DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.v35i0.377>

Alifinceva@dakkkim.edu.ua

Розвиток технологій та засобів масової інформації, паблік-рілейшнз і маніпулювання суспільною свідомістю перетворили «м'яку силу» в ефективне знаряддя досягнення зовнішньополітичних інтересів. Особливого значення набули інструменти інформаційно-культурного впливу на зарубіжну аудиторію, зокрема – публічна та культурна дипломатія. З 2015 р. в Україні вжито заходів із створення інфраструктури культурної дипломатії шляхом запровадження профільних підрозділів МЗС, підконтрольного йому Українського інституту, поживлення взаємодії державних структур із самодіяльними мистецько-культурними об'єднаннями. Створене відповідне концептуальне й організаційно-правове поле культурної діяльності за кордоном. Це відкриває широкі можливості для використання митців безпосередньо у структурах культурної дипломатії. Виявляється доцільним запровадження поглибленої підготовки спеціалістів із менеджменту соціокультурної діяльності до роботи в апараті культурної дипломатії та афілійованих із нею творчих об'єднань.

Ключові слова: міжнародні культурні зв'язки, міжнародна інформація, культурна дипломатія, інформаційно-гуманітарна безпека, реформування управління, кадровий менеджмент, мистецька діяльність.

Актуальність теми дослідження. Перспективним резервом активізації застосування культурно-інформаційного важеля для забезпечення реалізації завдань зовнішньої політики України слугує залучення до діяльності апарату культурної дипломатії МЗС та інших профільних державних установ митців як професійних представників художньо-творчого середовища. Це актуалізує комплексне вивчення концептуальних та організаційно-правових передумов до інтеграції дипломатичної служби й сфери національної культури і мистецтв.

Аналіз досліджень і публікацій. Ретроспективний аналіз зародження культурно-інформаційної дипломатії в період Української революції та національного державотворення 1917–1921 рр. подано у працях Д. Веденєєва, базованих на документальній спадщині українського зовнішньополітичного відомства [3, 5]. Вивчення витоків культурної дипломатії спирається на перспективний документально-видавничий проект Українського центру культурних досліджень «Джерелознавчі студії з історії культурної дипломатії», у межах якого відбувається оприлюднення та аналіз документів з історії світового турне Української республіканської капели О. Кошиця у 1919–1924 рр. [8].

Для розумінні місця функції культурної дипломатії у контексті міжнародних культурних зв'язків та культурної політики України як держави важливі фундаментальні праці відомих державних діячів гуманітарної сфери, культурологів й спеціалістів із менеджменту соціокультурної діяльності В. Андрущенко, Ю. Богуцького, О. Валевського, Л. Новохатька, О. Копієвської та інших науковців [4, 9, 23–24].

Проблеми міжнародних культурних комунікацій та розвитку культурної дипломатії на стратегічному управлінському рівні висвітлено в збірнику науково-експертних матеріалів і доповідей урядовців та профільних аналітиків, підготовлених за підсумками круглого столу (21 червня 2016 р.) у Національному інституті стратегічних досліджень при Президенті України у 2016 р. [14].

Значне посилення уваги держави до розвитку міжнародно-інформаційної, інформаційно-безпекової діяльності, стратегічних комунікацій на міжнародній арені каталізували розвиток структур публічної дипломатії та культурної дипломатії як її складової. Відповідно, активізувалися спеціальні дослідження інституційної та діяльнісної компонент культурної дипломатії, в яких проаналізовано роботу державних і громадських інститутів культурної дипломатії, її основні завдання й перспективи розвитку, розглянуто

діяльність українських культурно-інформаційних центрів при дипломатичних представництвах України, державних структур та громадських організацій, що розвивають культурну дипломатію тощо. Цей напрям досліджень представлений працями А. Гончарук, С. Гуцала, В. Кострова, Г. Луцишин, Н. Мусієнко, О. Семченка, Н. Сербіной, О. Кучмій, О. Розумної, Г. Ціватого, Г. Шамборовського та інших авторів [7, 10, 12, 20–22, 26–27]. Окремо варто згадати всебічний розгляд проблеми у статтях провідних її дослідників у спецвипуску журналу «Агора» – «Зброя та культура як чинники зовнішньої політики України» [1].

Мета статті: наукова реконструкція концептуального й організаційно-функціонального поля культурної дипломатії як передумови залучення до неї мистецького середовища України.

Вклад основного матеріалу. Стаття 3 Закону України «Про культуру» серед основних засад державної політики у цій сфері визначає пропаганду всієї різноманітності української національної культури за кордоном [23; 13]. Культурна дипломатія (складова стратегії «м'якої сили» у міжнародних взаєминах) сприяє популяризації національної культури у світовому просторі, що виступає стратегічним пріоритетом з огляду на завдання євроінтеграційного курсу України. Зусилля по лінії культурної дипломатії здатні поліпшувати міжнародний імідж України як успішної держави, підвищувати конкурентоспроможність національних мистецьких та культурних продуктів на світовому культурному ринку.

Провідним інструментом поширення за кордоном національного культурного продукту й інформації про культурно-цивілізаційні здобутки українського народу виступає культурна дипломатія як напрям діяльності МЗС України та сукупність спеціалізованих підрозділів (закладів) у структурі центрального апарату МЗС, дипломатичних представництв України, інших культурно-інформаційних закладів (установ, об'єднань) державного й громадського характеру.

Зокрема, Указ Президента України від 20 лютого 2006 р. № 142 затвердив «Положення про культурно-інформаційний центр у складі закордонної дипломатичної установи України», який очолює дипломат у ранзі радника або першого секретаря відповідного дипломатичного представництва України. Кадрове забезпечення та визначення плану діяльності таких центрів здійснюється за погодженням та з урахуванням пропозицій Міністерства культури України.

Станом на грудень 2013 р. в європейських країнах існувало 17 культурно-інформаційних центрів у складі закордонних дипломатичних установ України: в Австрії, Бельгії, Білорусі, Болгарії, Греції, Грузії, Естонії, Іспанії, Італії, Молдові, Польщі, Португалії, Румунії, Туреччині, Угорщині, Франції, Чехії. При Посольстві України у ФРН діяла інформаційно-культурна агенція України.

Водночас, інфраструктура культурної дипломатії України не йшла у порівняння з аналогами провідних європейських держав. Так, створений Законом Франції про міжнародні відносини від 27 липня 2010 р. Французький Інститут до 2014 р. мав 101 установу у світі, крім того, існували 161 офіс служби культурної співпраці і діяльності та 445 товариств «Альянс Франсез». Щорічних відбувалося до 50 тис. заходів із популяризації за кордоном творчості французьких митців, підпорядковані пріоритетам французької культурної політики [14, 20].

Натомість, для роботи української культурної дипломатії властиві малочисельність штатів, недофінансування, формалізм у роботі, відсутність фахівців із культурного менеджменту, архаїчність контенту, нехтування проблемами розвитку сучасної культури. Міністерство культури України майже не долучалося до роботи культурно-інформаційних центрів. Проте значну компенсаторну роботу здійснювали саме митці, представники культурно-мистецького середовища української громадськості та діаспори, котрі енергійно просували вітчизняний культурний продукт за кордоном, чим закладали передумови ефективності власне культурної дипломатії держави.

В останні роки прискореного розвитку набули концептуально-правові та організаційно-функціональні засади цілеспрямованого культурно-інформаційного впливу Україну у міжнародному просторі. На нашу думку, до доктринальних засад просування національного культурного продукту у світі доцільно віднести «Стратегію сталого розвитку «Україна-2020», затверджену Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5, яка серед т. зв. векторів руху вперед визначає і «вектор гордості» [18]. Останній передбачає забезпечення у суспільстві «гордості за власну державу, її історію, культуру, науку», вихід України на достойне місце серед провідних держав світу, створення умов для «виховання власних талантів», що одночасно є визнанням державотворчої важливості митців, обдарованого прошарку громадянства у широкому розумінні.

З погляду важливості розвитку міжнародних культурних контактів України індикативним є включення до Дорожньої карти та першочергові пріоритети реалізації згаданої Стратегії завдань із розробки й реалізації «Реформи державної політики у сфері культури», «Програми популяризації України у світі та просування інтересів України у світовому інформаційному просторі», «Програми створення бренду «Україна». При цьому до числа першочергових заходів включено згадану «Програму популяризації України у світі». Ключовим завданням програми виступатиме формування позитивного іміджу України як

європейської, демократичної, конкурентоздатної держави шляхом (зокрема), «збільшення присутності у міжнародному академічному, культурному та громадському середовищі», формування і просування бренд-меседжу про Україну як державу з визначними культурними та історичними традиціями.

«Доктрина інформаційної безпеки України», затверджена Указом Президента України від 25 лютого 2017 р. № 47 до категорії провідних національних інтересів України віднесла збереження і примноження духовних, культурних і моральних цінностей Українського народу, зміцнення інформаційних зв'язків з українською діаспорою, сприяння збереженню її етнокультурної ідентичності, формування позитивного іміджу України у світі [19]. Механізм реалізації доктрини скеровує на розвиток публічної дипломатії, зокрема культурної й активізацію скоординованої інформаційної роботи закордонних дипломатичних установ України, участь у міжнародних культурних заходах з метою представлення національної культури та ідентичності, запровадження міжнародних культурних фестивалів в Україні з метою популяризації української культури.

Як видається, доктрина створює передумови для зростання статусу постаті митця й творчих колективів у механізмі культурної дипломатії, адже передбачає функціонування правового механізму взаємодії державних органів з інститутами громадянського суспільства з метою інформаційної підтримки комерційної, гуманітарної, просвітницької, культурної та іншої діяльності таких інститутів за межами України. Окремо робиться акцент на розвитку комунікацій «від людини до людини».

Визнанням розуміння державою зростаючої ваги культурно-інформаційного забезпечення зовнішньополітичної діяльності стало включення у програму діяльності Кабінету Міністрів України (КМУ) відповідного пріоритету (цілі 16.3 із підтримки бізнесу, культури та спорту), яка включає публічну дипломатію, інформаційні кампанії за кордоном, спрямовані на створення прихильної громадської думки щодо України. Проект «Концепції державної політики щодо досягнення цілі 16.3 «Український бізнес, культура та спорт отримують гідну підтримку за кордоном» Програми діяльності Кабінету Міністрів України» передбачає у 2020 р. проведення майже 290 культурно-іміджевих заходів за кордоном із перспективою щорічного зростання кількості заходів та фінансування на 10% з метою підвищення рівня інформованості іноземної аудиторії щодо досягнень громадянського суспільства, традиційної та сучасної культури України. Передбачається розширення кола країн, охоплених діяльністю Державної установи «Український інститут» [16].

Відбувається суттєве удосконалення й розширення організаційно-функціональних можливостей самого апарату культурної дипломатії. У грудні 2015 р. у структурі Політичного департаменту МЗС України запровадили Управління публічної дипломатії (у складі відділів: культурної дипломатії; іміджевих проектів; зв'язків із громадськістю). Положення про МЗС України, затверджене КМУ 30 березня 2016 р., серед провідних завдань відомства визначило захист дипломатичними засобами і методами культурних, гуманітарних та інших інтересів України, а також реалізацію зовнішньополітичного курсу України, спрямованого на розвиток культурних і гуманітарних зв'язків з іноземними державами, міжнародними організаціями [17].

Однак інституалізації культурної дипломатії України (включаючи основи її взаємодії із митцями та творчими колективами) наражалася на суттєві труднощі організаційно-фінансового й кадрового порядку. Характеристика їх міститься, зокрема, у виступі экс-керівника відділу культурної дипломатії МЗС (липень 2016 – січень 2017 рр.) О. Жук, громадської діячки, відомої своїми арт-проектами й співробітництвом із «Мистецьким Арсеналом». Вона була запрошена на державну службу для реалізації великих міжнародних проектів, формування нових системних ініціатив і програм, налагодження комунікацій і співпраці з недержавним культурним сектором, митцями.

Підрозділ та його очільниця (при зарплатні у 100 євро) спромоглися реалізувати помітні громадські проекти за участю МЗС України. Серед них – проект «See Ukraine» міжнародного фестивалю документального кіно про права людини у Франції, Греції, Італії, Німеччині, Іспанії; «Архітектура України – за лінією фронту» (проект платформи культурних ініціатив ІЗОЛЯЦІЯ на Венеційській архітектурній бієнале) та багато інших подій. Завдяки фінансовій та організаційній підтримці посольств України партнери відділу – Артхаус Траффік, Держкіно, Центр Довженка реалізували успішні Дні українського кіно «Ukraine on Film: Way to Freedom» у Брюсселі та Амстердамі тощо.

Водночас, підрозділ культурної дипломатії (три співробітники, частка на культурну дипломатію у бюджеті МЗС на 2016 р. не перевищувала 7 млн. грн.) не одержав спеціального бюджету профільних програм, робота велася з залученням партнерської підтримки та нефінансових ресурсів міністерства. Діюча на той час Постанова КМУ №102 (щодо порядку використання коштів на іміджеві завдання) виключала можливості витрат на відрядження й гонорари учасників проектів культурної дипломатії, заснування грантових програм тощо) [2, 10, 13].

Нині спостерігається позитивна динаміка розвитку культурної дипломатії. Відповідно до постанови КМУ від 11 грудня 2019 р. № 1034 «Деякі питання реформування державного управління» та з метою «посилення інституційної спроможності МЗС із формування державної політики у сфері зовнішніх зносин», з 19 грудня 2019 р. наказом Міністра закордонних справ введено в дію нову структуру апарату МЗС України. Показово, що одним із двох Директоратів у складі МЗС став саме Директорат публічної дипломатії (38 штатних посад із 640 у центральному апараті МЗС), до компетенції якого віднесено всю публічну комунікацію за кордоном, відносини з іноземною громадськістю та неурядовими об'єднаннями за кордоном, культурну дипломатію, іміджеві заходи на користь України тощо.

Структуру згаданого Директорату утворюють Управління публічної дипломатії та Управління з питань закордонного українства і гуманітарного співробітництва. До основних функцій Директорату (у частині, власне, культурної дипломатії) віднесено реалізацію проектів у сфері покращення міжнародного позитивного іміджу України, розробку нормативно-правових та концептуальних актів у сфері публічної та культурної дипломатії, підтримка діяльності Українського інституту, участь у заходах у сфері публічної та культурної дипломатії, координація співробітництва міністерств і відомств, творчих колективів, митців із зарубіжними партнерами в рамках інформаційно-іміджевих та культурно-мистецьких заходів [11, 25].

Особливу роль у розвитку міжнародно-культурній комунікації митця (закладів культури, творчих колективів тощо) має відіграти Український інститут (УІ) – державна установа, що представляє українську культуру у світі та формує позитивний імідж України за кордоном. Інститут заснований розпорядженням КМУ від 21 червня 2017 р. № 430-р за зразком відомих спеціалізованих установ культурної дипломатії (як от Британська Рада, Французький Інститут, Гете-Інститут, Польський Інститут, Інститут Сервантеса) та належить до сфери управління МЗС.

Фактично установа розпочала діяльність лише влітку 2018 р. маючи 12 штатних посад, її очолив професійний культурний менеджер В. Шейко (з 10-річним досвідом роботи у Британській Раді в Україні). У 2018 р. УІ мав бюджет у 20 млн. грн. (переважно на утримання себе), натомість її директор вважав, що для розгортання роботи за кордоном необхідно щонайменше 200-300 млн. грн. Існують плани розгортання з 2021 р. 5-6 представництв недипломатичного статусу за кордоном. Нині до провідних напрямів програмної діяльності Українського інституту віднесено: репрезентацію української культури за кордоном; забезпечення участі України у ключових культурних, освітніх і наукових подіях світу, міжнародних обмінів та мобільності; провадження іміджевих проектів; популяризація за кордоном української мови та культурних здобутків тощо [6].

Говорячи про організаційно-функціональні засади роботи митця у системі культурної дипломатії, ми виходимо із визначеного Законом України «Про професійних творчих працівників та творчі спілки» від 7 жовтня 1997 р. статусу професійного творчого працівника – особи, яка провадить творчу діяльність на професійній основі, результатом якої є створення або інтерпретація творів у сфері культури та мистецтва, публічно репрезентує такі твори та/або є членом творчої спілки [15]. Статті 26 та 27 згаданого Закону України відкривають широкий простір для міжнародно-культурної діяльності творчих особистостей та їх союзів: вони можуть засновувати міжнародні творчі організації чи об'єднання або вступати до них, підтримувати прямі міжнародні контакти і зв'язки, укладати відповідні угоди тощо. Відповідно до міжнародних договорів України, цього Закону та інших нормативно-правових актів творчі спілки можуть безпосередньо здійснювати діяльність за межами України в інтересах держави та творчої спілки.

Зазначимо, що на сьогодні досвід безпосереднього залучення митців на відповідальні посади системи культурної дипломатії в Україні обмежений. Чи не найбільш відомим прикладом успішної діяльності митця на штатній посаді дипломата за напрямом саме культурної дипломатії вважається відома письменниця й співачка, тележурналіст І. Карпа, у жовтні 2015 р. призначена першим секретарем з питань культури посольства України у Франції.

Адаптація навіть успішного діяча сфери культурно-мистецького менеджменту до виконання державних завдань у царині культурної дипломатії видається непростим із професійно-управлінського й соціально-психологічного погляду. У цьому відношенні промовистим є досвід згаданої О. Жук, котра, окрім мистецтвознавчих компетентностей, мала неабиякий досвід у культурному менеджменті, знання середовища та реалій культурних інституцій. За її визнанням, переходячи з «Мистецького Арсеналу» до керівної посади в МЗС вона мала ґрунтовну мотивацію зі сподівань створення нових можливостей для культурного середовища, молодого покоління працівників культури, посилення культурної мобільності України й налагодження діалогу з іншими культурами. Проте результат річної діяльності, за її оцінкою, «глибоко розчаровує – не з кількісної точки зору, а з точки зору формування власних ініціатив міністерства та системних програм, довгострокового планування».

Давало взнаки і «сприйняття владою культури як чогось декоративного і необов'язкового, а людей зі сфери культури як тих, які щось просять, а не як партнерів». Сама культура розумілася «як інструмент для

буквального ілюстрування політичних пріоритетів», що породжувало бажання контролювати контент, формувати замовлення, консервативність. На думку О. Жук, «культурна дипломатія матиме більше шансів на ефективність, коли її втілюватимуть не кар'єрні дипломати з міністерського середовища, а культурні менеджери в новому, більш незалежному в програмуванні Українському Інституті» [13].

Висновки. Досліджене нами організаційно-функціональне поле та правова регламентація створює належні передумови для активізації залучення митців для безпосередньої роботи у царині культурної дипломатії. Оскільки заходів культурної дипломатії, здійснюваних у рамках діяльності культурно-інформаційних центрів у складі закордонних дипломатичних установ України, виявляється недостатньо для ефективної промоції української культури, доцільним видається залучення до цього процесу професійних культурних менеджерів та представників громадськості, творчих особистостей, здатних до організаційно-управлінської та аналітичної роботи по лінії культурної дипломатії. Їх професійною перевагою (у разі отримання додаткової спеціальної й мовної підготовки, або вищої освіти за необхідним профілем) виступає культурно-мистецький фах, суспільно-психологічна спорідненість з «колегами по цеху», здатність оперувати у річищі актуальних культурних трендів.

При цьому потрібен ретельний кадровий відбір, урахування, зокрема, відмінностей у темпоритах діяльності громадянського активіста у сфері культурних проектів (з більш широкою ініціативою, відсутністю жорсткої нормативної регламентації та досить вільною самореалізацією) та державного службовця у бюрократичному апараті.

На наш погляд, при визначенні ділянок роботи згаданої категорії співробітників доцільно віддавати (принаймні, на етапі професійної адаптації) перевагу посадам у штаті Українського інституту та його представництвах за кордоном, у культурно-інформаційних центрах у складі дипломатичних представництв України, афільованих із культурною дипломатією. Потребує удосконалення кадрового взаємодія (ротація) МЗС та відомства культури України. Відповідні курси з перепідготовки й підвищення кваліфікації культурно-мистецьких кадрів по лінії культурної дипломатії можна запроваджувати на базі Дипломатичної академії України ім. Г. Удовенка при МЗС України.

Список використаної літератури

1. Агора. Зб. наук. ст. *Зброя та культура як чинники зовнішньої політики України*. Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2016. Вип 16. 123 с.
2. Ботанова К. Україна як бренд. Ольга Жук і нова культурна дипломатія у МЗС URL: <https://life.pravda.com.ua/culture/2016/02/22/208496/>.
3. Будков Д. В., Веденєєв Д. В. Слово правди про Україну. Міжнародна інформаційна діяльність Української держави. 1917–1920. Монографія. К.І.С., 2004. 235 с.
4. Валевський О. Культурна політика як основа стратегії модернізації українського суспільств. *Публічне управління: теорія та практика*. Зб. наук. пр. Асоціації д-рів наук із держ. управління. 2013. Вип. № 2. С. 42–47.
5. Веденєєв Д. В. Становлення культурної дипломатії Української Народної Республіки періоду Директорії (1918–1920 рр.). *Вісник Нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтв*. 2019. № 2. С. 18–22.
6. Володимир Шейко. «Український інститут представлятиме інтереси і цінності сучасної української політичної нації» URL: https://lb.ua/culture/2018/06/13/400222_volodimir_sheyko_ukrainskiy.html.
7. Гуцал С. А. Публічна дипломатія як сучасний пріоритет зовнішньої політики держави. *Стратегічні пріоритети*. 2010. № 3. С. 106–113.
8. Джерелознавчі студії з історії української культурної дипломатії. URL: <http://uccs.org.ua/proekty-doslidzhennia/proekty/dzhereloznavchi-studii-z-istorii-kulturnoi-dyplomatii-ukrainy-svitovyj-triumf-shchedryka-100-rokiv-kulturnoi-dyplomatii-ukrainy/>.
9. Копієвська О. Р. Трансформаційні процеси в культурі сучасної України. Київ : НАККіМ, 2014. 296 с.
10. Костров В. Культурна дипломатія України: чому не використовуємо резерви. *Віче*. 2016. № 14. С. 7–10.
11. Кравченко В. МЗС з обмеженою відповідальністю. *Дзеркало тижня*. 2020. 11–17 січ.
12. Луцишин Г., Гончарук А. Особливості розвитку культурної дипломатії України в сучасних умовах. *Humanitarian vision*. Львів, 2017. Т. 3. № 1. С. 25–30.
13. Оля Жук. Через економію на культурі під час війни Україну сприймають як жертву з віялом проблем URL: <http://life.pravda.com.ua/culture/2017/02/15/222606/>.
14. Політика культурної дипломатії: стратегічні пріоритети для України. *Зб. наук.-експерт. матеріалів / за заг. ред. О. П. Розумної, Т. В. Черненко*. НІСД, 2016. 92 с.
15. Про професійних творчих працівників та творчі спілки. Закон України від 7 жовтня 1997 р. № 554/97 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/554/97-%D0%B2%D1%80>.
16. Проект «Концепції державної політики щодо досягнення цілі 16.3 «Український бізнес, культура та спорт отримують гідну підтримку за кордоном» Програми діяльності Кабінету Міністрів України» URL: <https://program.kmu.gov.ua/meta/ukrainskij-biznes-kultura-ta-sport-otrimuut-gidnu-pidtrimku-za-kordonom>.
17. Про затвердження Положення про Міністерство закордонних справ України. Постанова КМ України від 30 березня 2016 р. № 281 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-2016-%D0%BF#n8>.

18. Про «Стратегію сталого розвитку «Україна-2020». Указ Президента України від 12 січня 2015 р. № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
19. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 р. «Про Доктрину інформаційної безпеки України». Указ Президента України від 25 лют. 2017 р. № 47 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2017>.
20. Розумна О. П. Оптимізація посилення культурної присутності України в Європі. *Аналітична зап. Нац. ін-ту стратегічних досліджень*. 13 трав., 2014 р. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/optimizatsiya-posilennya-kulturnoi-prisutnosti-ukraini-v-evropi>.
21. Семченко О. А. Іміджева політика України. *Академія*, 2014. 272 с.
22. Сербіна Н. Ф., Кучмій О. П. Культурна дипломатія як інструмент зовнішньої політики сучасної європейської держави. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2011. № 1. С. 122–131.
23. Соціокультурний менеджмент: історія, теорія та сучасні практики. Хрестоматія / уклад. О. Р. Копієвська, Н. О. Шевченко. НАКККіМ, 2019. 328 с.
24. Богуцький Ю. П., Андрущенко В. П., Новохатько Л. М. Українська культура в європейському контексті. Київ : Знання, 2007. 679 с.
25. У нас достатньо засобів, щоб досягти поставлених цілей – дипломат про МЗС Зеленського URL: <https://apostrophe.ua/ua/article/politics/2019-12-22/u-nas-dostatochno-sredstv-dlya-togo-chtoby-dostich-postavlenyih-tseley-diplomat-o-mide-zelenskogo/29977>.
26. Ціватий В. Г. Зовнішня культурна політика України (1991–2011 рр.). *Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки*. 2011. Вип. 20. С. 70–83.
27. Шамборовський Г., Мусієнко Н. Завдання і можливості культурної дипломатії у розвитку сучасної держави та інститутів громадянського суспільства в Україні. *Агора*. Зб. наук. ст., 2015. Вип. 14. С. 91–100.

References

1. *Ahora. Zb. nauk. st. Zbroia ta kultura yak chynnyky zovnishnoi polityky Ukrainy*. Vydavnychi dim «Kyievo-Mohylianska akademii», 2016. Vyp. 16. 123 s.
2. Botanova K. Ukraina yak brend. Olha Zhuk i nova kulturna dyplomatiia u MZS URL: <https://life.pravda.com.ua/culture/2016/02/22/208496/>.
3. Budkov D. V., Viedenieiev D. V. Slovo pravdy pro Ukrainu. Mizhnarodna informatsiina diialnist Ukrainskoi derzhavy. 1917–1920. Monohrafiia. K.I.S., 2004. 235 s.
4. Valevskiy O. Kulturna polityka yak osnova stratehii modernizatsii ukrainskoho suspilstv. Publichne upravlinnia: teoriia ta praktyka. *Zbirnyk naukovykh prats Asotsiatsii doktoriv nauk z derzhavnoho upravlinnia*. 2013. Vyp. № 2. S. 42–47.
5. Viedenieiev D. V. Stanovlennia kulturnoi dyplomatii Ukrainskoi Narodnoi Respubliki periodu Dyrektorii (1918–1920 rr.). *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystetstv*. 2019. № 2. S. 18–22.
6. Volodymyr Sheiko. «Ukrainskyi instytut predstavliatyme interesy i tsinnosti suchasnoi ukrainskoi politychnoi natsii» URL: https://lb.ua/culture/2018/06/13/400222_volodimir_sheiko_ukrainskiy.html.
7. Hutsal S. A. Publichna dyplomatiia yak suchasnyi priorytet zovnishnoi polityky derzhavy. *Stratehichni priorytety*. 2010. № 3. S. 106–113.
8. Dzhereloznavchi studii z istorii ukrainskoi kulturnoi dyplomatii. URL: <http://uccs.org.ua/proekty-doslidzhennia/proekty/dzhereloznavchi-studii-z-istorii-kulturnoi-dyplomatii-ukrainy-svitovyj-triumf-shchedryka-100-rokiv-kulturnoi-dyplomatii-ukrainy/>.
9. Kopievska O. R. Transformatsiini protsesy v kulturi suchasnoi Ukrainy. Kyiv: NAKKКіМ, 2014. 296 s.
10. Kostrov V. Kulturna dyplomatiia Ukrainy: chomu ne vykorystovuiemo rezervy. *Viche*. 2016. № 14. S. 7–10.
11. Kravchenko V. MZS z обмеженоiu vidpovidalnistiu. *Dzerkalo tyzhnia*. 2020. 11-17 sichnia.
12. Lutsyshyn H., Honcharuk A. Osoblyvosti rozvytku kulturnoi dyplomatii Ukrainy v suchasnykh umovakh. *Humanitarian vision*. Lviv, 2017. T. 3. № 1. S.25–30.
13. Olia Zhuk. Cherez ekonomiiu na kulturi pid chas viiny Ukrainu sprymaiut yak zhertvu z viialom problem URL: <http://life.pravda.com.ua/culture/2017/02/15/222606/>.
14. Polityka kulturnoi dyplomatii: stratehichni priorytety dlia Ukrainy. *Zb. nauk.-ekspert. materialiv / za zah. red. O. P. Rozumnoi, T. V. Chernenko*. NISD, 2016. 92 s.
15. Pro profesiinykh tvorchykh pratsivnykiv ta tvorchi spilky. Zakon Ukrainy vid 7 zhovtnia 1997 r. № 554/97 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/554/97-%D0%B2%D1%80>.
16. Proekt «Kontseptsii derzhavnoi polityky shchodo dosiahnennia tsili 16.3 «Ukrainskyi biznes, kultura ta sport otrymuiut hidnu pidtrymku za kordonom» *Prohramy diialnosti Kabinetu Ministriv Ukrainy»* URL: <https://program.kmu.gov.ua/meta/ukrainskij-biznes-kultura-ta-sport-otrimuut-gidnu-pidtrimku-za-kordonom>.
17. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainy. Postanova KM Ukrainy vid 30 bereznia 2016 r. № 281 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-2016-%D0%BF#n8>.
18. Pro «Stratehiiu staloho rozvytku «Ukraina-2020». Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 12 sichnia 2015 r. № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
19. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i obrony Ukrainy vid 29 hrudnia 2016 roku «Pro Doktrynu informatsiinoi bezpeky Ukrainy». Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 25 liutoho 2017 r. № 47 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2017>.

20. Rozumna O. P. Optyimizatsiia posylennia kulturnoi prysutnosti Ukrainy v Yevropi. *Analychna zapyska Natsionalnoho instytutu stratehichnykh doslidzhen*. 13 travnia 2014 r. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/optimizaciya-posilennya-kulturnoi-prisutnosti-ukraini-v-evropi>.
21. Semchenko O. A. Imidzheva polityka Ukrainy. *Akademiia*, 2014. 272 s.
22. Cerbina N. F., Kuchmii O. P. Kulturna dyplomatiia yak instrument zovnishnoi polityky suchasnoi yevropeiskoi derzhavy. *Aktualni problemy mizhnarodnykh vidnosyn*. 2011. № 1. S. 122–131.
23. Sotsiokulturnyi menedzhement: istoriia, teoriia ta suchasni praktyky. Khrestomatiia / uklad. O. R. Kopiiivska, N. O. Shevchenko. NAKKKiM, 2019. 328 s.
24. Bohutskiy Yu. P., Andrushchenko V. P., Novokhatko L. M. Ukrainska kultura v yevropeiskomu konteksti. Znannia, 2007. 679 s.
25. U nas dostatno zasobiv, shchob dosiahty postavlenykh tsilei – diplomat pro MZS Zelenskoho URL: <https://apostrophe.ua/ua/article/politics/2019-12-22/u-nas-dostatno-sredstv-dlya-togo-chtobyi-dostich-postavlennyih-tseley-diplomat-o-mide-zelenskogo/29977>.
26. Tsivatyi V. H. Zovnishnia kulturna polityka Ukrainy (1991–2011 rr.). *Mizhnarodni zviazku Ukrainy: naukovy poshuky i znakhidky*. 2011. Vyp. 20. S.70–83.
27. Shamborovskiy H., Musiienko N. Zavdannia i mozhlyvosti kulturnoi dyplomatii u rozvytku suchasnoi derzhavy ta instytutiv hromadianskoho suspilstva v Ukraini. *Ahora*. Zb. nauk statei, 2015. Vyp. 14. S. 91–100.

ТВОРЧЕСКАЯ ЛИЧНОСТЬ В ОРГАНИЗАЦИОННО-ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ СИСТЕМЕ КУЛЬТУРНОЙ ДИПЛОМАТИИ УКРАИНЫ

Лифинцева Елена Викторовна – аспирантка кафедры культурологии и информационных коммуникаций,
Национальная академия руководящих кадров культуры и искусств, г. Киев

Развитие технологий и средств массовой информации, паблик-релейшнз и манипулирования общественным сознанием превратили «мягкую силу» в эффективное орудие обеспечения внешнеполитических интересов. Особое значение приобрели инструменты информационно-культурного влияния на зарубежную аудиторию, в т. ч. – публичная и культурная дипломатия. С 2015 г. в Украине предпринято меры по созданию инфраструктуры культурной дипломатии путем организации профильных подразделений МИД, подконтрольного ему Украинского Института, оживления взаимодействия государственных структур с самостоятельными культурно-художественными объединениями. Создано соответствующее концептуальное и организационно-правовое культурной деятельности за рубежом. Это открывает широкие возможности для использования творческих работников непосредственно в структурах культурной дипломатии. Представляется целесообразным внедрение углубленной подготовки специалистов по менеджменту социокультурной деятельности для работы в аппарате культурной дипломатии и аффилированных с ней творческих объединениях.

Ключевые слова: международные культурные связи, международная информация, культурная дипломатия, информационно-гуманитарная безопасность, реформирование управления, кадровый менеджмент, творческая деятельность.

THE FIGURE OF THE ARTIST IN THE ORGANIZATIONAL AND FUNCTIONAL SYSTEM OF CULTURAL DIPLOMACY OF UKRAINE

Lifintseva Olena – graduate student of the Department of Cultural Studies and Information Communications,
National Academy of Culture and Arts, Kyiv

In our age the unprecedented development of technology and the media public relations and the manipulation of public consciousness have turned "soft power" into an effective tool for achieving foreign policy interests. Instruments of information and Cultural influence on foreign audiences including - public and Cultural Diplomacy. Since 2015 Ukraine has taken measures to create an infrastructure of Cultural Diplomacy through the introduction of specialized units of the Ministry of Foreign Affairs the Ukrainian Institute under its control and the revival of interaction between government agencies and amateur art and cultural associations. The corresponding conceptual and organizational-legal field of Cultural Activity abroad is created. This opens wide opportunities for the use of Artists directly in the structures of Cultural Diplomacy. It is expedient to introduce in-depth training of specialists in the Management of socio-cultural activities to work in the apparatus of Cultural Diplomacy and affiliated with it creative associations.

Key words: international cultural relations, international information, cultural diplomacy, information and humanitarian security, management reform, personnel management, artistic activity.

UDC 008:342.107.1

THE FIGURE OF THE ARTIST IN THE ORGANIZATIONAL AND FUNCTIONAL SYSTEM OF CULTURAL DIPLOMACY OF UKRAINE

Lifintseva Olena – graduate student of the Department of Cultural Studies and Information Communications,
National Academy of Culture and Arts,
Kyiv

The purpose of the article. Scientific reconstruction of the conceptual and organizational-functional field of cultural diplomacy as a precondition for involving the artistic environment of Ukraine in it.

The methodology of work is based on the complex use of historical logical and functional approaches a combination of methods of historical and Cultural legal and managerial fields of knowledge. In particular the application of the structural-functional method allowed to highlight the organizational and legal structure of Cultural Diplomacy as a subsystem of Ukraine's foreign policy; the historical-genetic method contributes to the study of the origin of the functional block of International Cultural contacts of the diplomatic mission; comparative legal method is productive for the reconstruction of the conceptual and legal field of Cultural Diplomacy.

Scientific novelty. The article for the first time investigates the modern organizational-functional and normative field of involvement of professionals of culture and arts in the personnel corps of cultural diplomacy of Ukraine.

Results. The organizational and functional field and legal regulations studied by us create appropriate preconditions for intensifying the involvement of artists for direct work in the field of cultural diplomacy. As cultural diplomacy activities carried out within the framework of cultural information centers within foreign diplomatic missions of Ukraine are insufficient for effective promotion of Ukrainian culture it is advisable to involve professional cultural managers and members of the public creative individuals capable of organizational and managerial and analytical work in the field of cultural diplomacy. Their professional advantage (in case of receiving additional special and language training, or higher education in the required profile) is cultural and artistic specialty social and psychological kinship with «colleagues in the shop» the ability to operate in the stream of current cultural trends.

This requires careful staff selection taking into account in particular differences in the pace of activities of civil society activists in the field of cultural projects (with broader initiative lack of strict regulations and fairly free self-realization) and civil servants in the bureaucracy.

The practical significance. In our opinion when determining the areas of work of this category of employees it is advisable to give (at least at the stage of professional adaptation) preference for positions in the staff of the Ukrainian Institute and its missions abroad in cultural information centers in diplomatic missions of Ukraine affiliated with cultural diplomacy. The staff interaction (rotation) of the Ministry of Foreign Affairs and the Ministry of Culture of Ukraine needs to be improved. Relevant courses on retraining and advanced training of cultural and artistic personnel in the field of cultural diplomacy can be introduced on the basis of the Diplomatic Academy of Ukraine named after Gennady Udovenko at the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine.

Key words: international cultural relations, international information, cultural diplomacy, information and humanitarian security, management reform, personnel management, artistic activity.

Надійшла до редакції 26.06.2020 р.

УДК 130.2:39(398) +7.08

КОНСТРУЮВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО ПРОСТОРУ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ: КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКА ПРАКТИКА

Майхрович Юрій – аспірант кафедри теорії та історії культури,
Національна музична академія України ім. П.І. Чайковського, Київ
<https://orcid.org/0000-0002-2007-2007>
DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.v35i0.378>
giorgiochivorio@gmail.com

Розглянуто процес творення регіональної самобутності в локальному просторі Східної Галичини. Зокрема, на прикладі культури Покуття, Гуцульщини та Бойківщини висвітлено їхню внутрішню диференціацію в межах одного регіону та особливості ідентичності кожного з місцевих ареалів. Особлива увага приділяється проникненню фольклору, обрядів, та побутового життя Східної Галичини в традиційні види мистецтва та сучасну популярну вітчизняну культуру.

Наведено приклади літературних творів, вистав, кінофільмів, анімацій, музичних творів, які тією чи іншою мірою репрезентують вербальні особливості, жанрові ознаки та традиційні елементи народної західноукраїнської ідентичності.

Ключові слова: культура, Східна Галичина, регіон, Прикарпаття, мистецтво, конструювання, репрезентація, імплементація.

Постановка проблеми. Культура Східної Галичини, сформована поліетнічними, географічними та історичними факторами, вирізняється своєю унікальною розмаїтістю серед інших регіонів сучасної України. Саме ця історично-етнографічна область в останні роки стала в авангарді популяризації вітчизняного мистецтва, в якому відобразилися як сакральні символи, поняття і цінності, так і побутові реалії, в парадигмі яких перебувають галичани, та які не властиві світосприйняттю решти громадян.

Аналіз даної проблеми дозволить об'єктивно оцінити характерну відмінність культури Східної Галичини у власних межах та в межах всієї країни.